

Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU52

Extra ändringsbudget för 2020 – Kreditgarantier till flygföretag med anledning av coronaviruset

---

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom regeringens förslag att regeringen bemyndigas att under 2020 ställa ut kreditgarantier om sammanlagt högst 5 miljarder kronor för lån till flygföretag som den 1 januari 2020 hade ett svenskt tillstånd att bedriva kommersiell verksamhet inom luftfart och som har sin huvudsakliga verksamhet eller sitt säte i Sverige.

Bakgrunden till förslaget är att den pågående spridningen av det nya coronaviruset som orsakar covid-19 har inneburit att efterfrågan på flygresor har minskat kraftigt. Flygföretagen befinner sig därför i en akut ekonomisk situation, där de har svårt att få lån på kapitalmarknaden. De föreslagna kreditgarantierna får endast ställas ut till sådana företag som har sin huvudsakliga verksamhet eller sitt säte i Sverige. Kreditgarantierna måste anmälas till och godkännas av Europeiska kommissionen innan de kan ställas ut.

Utskottet föreslår att ärendet avgörs trots att det har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det behandlas.

Inga följdmotioner har väckts med anledning av propositionen.

I betänkandet finns ett särskilt yttrande (V).

Behandlade förslag

Proposition 2019/20:136 Extra ändringsbudget för 2020 – Kreditgarantier till flygföretag med anledning av coronaviruset.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden.....	6
Extra ändringsbudget för 2020 - Kreditgarantier till flygföretag med anledning av coronaviruset.....	6
Särskilt yttrande	10
Extra ändringsbudget för 2020 - Kreditgarantier till flygföretag med anledning av coronaviruset (V)	10
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	11
Propositionen	11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Extra ändringsbudget för 2020 - Kreditgarantier till flygföretag med anledning av coronaviruset

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 ställa ut kreditgarantier om sammanlagt högst 5 000 000 000 kronor för lån till flygföretag som den 1 januari 2020 hade ett svenskt tillstånd att bedriva kommersiell verksamhet inom luftfart och som har sin huvudsakliga verksamhet eller sitt säte i Sverige.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2019/20:136.

Utskottet föreslår att ärendet avgörs trots att det har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det behandlas.

Stockholm den 18 mars 2020

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Elisabeth Svantesson (M), Edward Riedl (M), Adnan Dibrani (S), Emil Källström (C), Ulla Andersson (V), Dennis Dioukarev (SD), Charlotte Quensel (SD), Karolina Skog (MP), Mattias Karlsson i Luleå (M), Eva Lindh (S), Saila Quicklund (M), Ann-Christine From Utterstedt (SD), Joar Forssell (L), Larry Söder (KD), Jörgen Hellman (S) och Fredrik Stenberg (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I proposition 2019/20:136 Extra ändringsbudget för 2020 – Kreditgarantier till flygföretag med anledning av coronaviruset föreslår regeringen att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 ställa ut kreditgarantier om sammanlagt högst 5 miljarder kronor för lån till flygföretag som den 1 januari 2020 hade ett svenskt tillstånd att bedriva kommersiell verksamhet inom luftfart och som har sin huvudsakliga verksamhet eller sitt säte i Sverige.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen ska besluta att förkorta motionstiden till en dag.

Regeringen har under framtagandet av propositionen haft kontakter med företrädare för flygföretag och Riksgäldskontoret.

Skäl för ändringar i statens budget och förkortad motionstid

Enligt riksdagsordningen får regeringen vid högst två tillfällen lämna en proposition med förslag till ändringar i statens budget för det löpande budgetåret (9 kap. 6 § första stycket). En sådan proposition lämnas i anslutning till budgetpropositionen eller den ekonomiska vårpropositionen (tilläggsbestämmelse 9.6.1). Förslag om ändringar i budgeten får dock även lämnas vid andra tillfällen om det finns särskilda skäl (9 kap. 6 § andra stycket).

Den extraordinära situation för flygföretagen som är en följd av spridningen av det nya coronaviruset innebär enligt regeringen att det finns särskilda skäl att lämna förslag om ändringar i statens budget för 2020. Det är vidare ytterst angeläget att de kreditgarantier som föreslås kan ställas ut så snart som möjligt. Regeringen anser mot denna bakgrund att situationen är sådan att det finns särskilda skäl att lämna förslag om ändringar i budgeten och synnerliga skäl för riksdagen att besluta om förkortad motionstid. Regeringen föreslår därför att riksdagen förkortar motionstiden till en dag.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga. Inga följdmotioner har väckts med anledning av propositionen.

Enligt 9 kap. 13 § riksdagsordningen får riksdagen, om en proposition måste behandlas skyndsamt, på förslag av regeringen, besluta om kortare motionstid om det finns synnerliga skäl.

Propositionen överlämnades till riksdagen den 17 mars 2020. Vid bordläggningen av propositionen samma dag beslutade riksdagen, i enlighet med regeringens förslag, att förkorta motionstiden till en dag. Motionstiden löpte således ut den 18 mars. Propositionen hänvisades av kammaren till finansutskottet den 18 mars.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Den pågående spridningen av det nya coronaviruset som orsakar covid-19 har inneburit att efterfrågan på flygresor har minskat kraftigt. Flygföretagen befinner sig därför i en akut ekonomisk situation, där de har svårt att få lån på kapitalmarknaden. Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 ställa ut kreditgarantier som sammanlagt uppgår till högst 5 miljarder kronor för lån till flygföretag som den 1 januari 2020 hade ett svenskt tillstånd att bedriva kommersiell verksamhet inom luftfart. Kreditgarantierna får endast ställas ut till sådana företag som har sin huvudsakliga verksamhet eller sitt säte i Sverige. Kreditgarantierna måste anmälas till och godkännas av Europeiska kommissionen innan de kan ställas ut.

Utskottets överväganden

Extra ändringsbudget för 2020 - Kreditgarantier till flygföretag med anledning av coronaviruset

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 ställa ut kreditgarantier om sammanlagt högst 5 miljarder kronor för lån till flygföretag som den 1 januari 2020 hade ett svenskt tillstånd att bedriva kommersiell verksamhet inom luftfart och som har sin huvudsakliga verksamhet eller sitt säte i Sverige.

Därmed bifaller riksdagen propositionen.

Jämför det särskilda yttrandet (V).

Propositionen

I propositionen anføres att regeringen tidigare har aviserat ett flertal åtgärder i syfte att begränsa de samhällsekonomiska skadeverkningarna av den pågående spridningen av det nya coronaviruset. Åtgärderna har i huvudsak varit av generell karaktär. Flygföretag har drabbats hårt av den pågående spridningen av viruset, eftersom efterfrågan på flygresor i det närmaste har upphört, bl.a. till följd av de restriktioner som införts i syfte att begränsa spridningen av viruset. Den rådande situationen försvårar deras möjligheter att finna nödvändig finansiering på kreditmarknaden. Syftet med det aktuella förslaget är att värna i grunden livskraftiga svenska flygföretag från att slås ut till följd av den nu rådande situationen. Därutöver behöver bolagen framöver arbeta med att framtidssäkra sin verksamhet. Det gäller inte minst på klimatområdet.

När det gäller åtgärder på EU-nivå redovisas att Europeiska kommissionen den 13 mars 2020 presenterade ett förslag till temporärt upphävande av artikel 10 (5) i rådets förordning (EEG) nr 95/93 av den 18 januari 1993 om gemensamma regler för fördelning av ankomst- och avgångstider vid gemenskapens flygplatser, dvs. förordningen som reglerar fördelningen av start- och landningstider på flygplatser (s.k. slots). Kommissionen konstaterar att flygföretagen behöver flexibilitet för att anpassa tidtabeller med hänsyn till den extraordinära utvecklingen och föreslår därför ett undantag för flygföretagen från den s.k. 80–20-regeln. Förslaget innebär att flygföretag inte behöver använda sina tilldelade slots till minst 80 procent för att få behålla dem till nästa motsvarande trafikperiod. Kommissionens förslag tar i första hand sikte på de kommande månaderna.

Kommissionen har vidare gjort en tillfällig justering i riktlinjerna för statsstöd till flygföretag. Justeringen innebär att medlemsstaterna kan lämna breda och flexibla statliga stöd för att stödja företag i den situation som

uppkommit till följd av spridningen av det nya coronaviruset. Stöden ska anmälas till kommissionen.

Enskilda medlemsstater inom EU har beslutat om trafikrestriktioner för flygtrafiken i huvudsakligt syfte att stänga av förbindelser till länder utanför EU, men även till och från Italien, som hittills är den EU-medlemsstat som har det största antalet fall av covid-19. Flera länder har även beslutat att stänga sina gränser eller införa gränskontroller.

Regeringen konstaterar således att den pågående spridningen av det nya coronaviruset och de åtgärder som vidtagits för att begränsa den har inneburit att efterfrågan på flygresor på mycket kort tid i princip har upphört. Detta har fått stora konsekvenser för flygföretagens likviditetsförsörjning. Hur länge denna situation kommer att fortsätta gå för närvarande inte att bedöma. För att underlätta flygföretagens möjligheter till lån på kapitalmarknaden behöver staten under den period som företagen påverkas av spridningen av det nya coronaviruset garantera de lån som dessa får från kommersiella banker. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2020 ställa ut kreditgarantier som sammanlagt uppgår till högst 5 miljarder kronor för lån till flygföretag som den 1 januari 2020 hade ett svenskt tillstånd att bedriva kommersiell verksamhet inom luftfart. Kreditgarantierna bör vidare begränsas till de flygföretag som har sin huvudsakliga verksamhet eller sitt säte i Sverige. Garantigivningen till flygföretaget SAS AB kommer att samordnas med danska staten, i syfte att länderna jämnt ska fördela de risker som garantigivningen innebär.

En garanti får endast ställas ut om det finns villkor i garantiavtalet som förhindrar att det garanterade lånebeloppet används för annat ändamål än vad som är nödvändigt för att undvika att bolaget försätts i konkurs. Det ska således inte användas för vinstuttag eller bonusprogram för ledande befattningshavare i företaget.

En garantiavgift ska tas ut för att finansiera statens risk och administrativa kostnader. Kreditgarantierna ska anmälas till och godkännas av kommissionen innan de kan ställas ut.

När det gäller konsekvenser av förslaget för staten anförs att om en garanti behöver infrias försämras statens budgetsaldo och det finansiella sparandet. De riskavspeglande garantiavgifter som tas ut innebär dock att statens budgetsaldo och finansiella sparande förbättras något. Den riskavspeglande delen av garantiavgifterna sätts in på ett konto i Riksgäldskontoret. Resterande del av avgifterna täcker statens kostnader för administration av garantierna.

När det gäller flygföretagen framhålls att förslaget syftar till att motverka att svenska flygföretag går i konkurs. En kreditgaranti kommer att kunna användas för att underlätta företagens likviditetsförsörjning. Kreditstödet omfattar ett tjugotal flygföretag som har svenskt tillstånd för kommersiell verksamhet inom luftfart. Av dessa bedriver en handfull företag i dag reguljär linjefart. Övriga bedriver t.ex. ambulansflyg eller helikopterverksamhet.

För allmänheten och det svenska näringslivet innebär förslaget att tillgången till luftfart säkerställs och kan återgå till normala nivåer inom rimlig tid.

Kompletterande information

Statliga garantier

Enligt 9 kap. 8 § andra stycket regeringsformen får regeringen inte utan att riksdagen har medgett det ta upp lån eller göra andra ekonomiska åtaganden för staten.

I 6 kap. 3–5 §§ budgetlagen (2011:203) finns bestämmelser om utlåning och garantier. De bestämmelser som nu är aktuella innebär i korthet följande. För det ändamål och intill det belopp som riksdagen har beslutat för ett eller flera budgetår får regeringen ställa ut kreditgarantier. För ett sådant åtagande ska en avgift tas ut. Avgiften ska motsvara statens förväntade kostnad för åtagandet.

I förordning (2011:211) om utlåning och garantier finns bestämmelser i anslutning till 6 kap. 3–5 §§ budgetlagen.

Uppdrag till Riksgäldskontoret

Riksgäldskontoret fick den 17 mars 2020 i uppdrag av regeringen att vidta förberedande åtgärder för att ta fram statliga kreditgarantier till svenska flygbolag. Riksgäldskontoret kommer, enligt ett pressmeddelande från Riksgäldskontoret, i ett första steg begära in information från de flygbolag som kan omfattas. Under förutsättning att riksdagen och EU-kommissionen godkänner förslaget ska garantiprogrammet inrättas snarast.

Garantigivningen ska enligt uppdraget ske i enlighet med förordningen (2011:211) om utlåning och garantier med följande villkor:

- Nya krediter ska kunna garanteras upp till 90 procent av lånebeloppet.
- Garantiramen fördelas baserat på bolagens storlek.
- Garantiramen för SAS AB får högst uppgå till 1,5 miljarder kronor.
- Den extraordinära marknadssituationen till följd av utbrottet av det nya coronaviruset innebär att bolagens finansiella tillstånd och ekonomiska redbarhet bör bedömas med utgångspunkt från tidigare års bokslut.
- Villkoren för garantin ska utformas med hänsyn till statens risk samt för att tillvarata statens rätt.
- En garanti får inte ställas ut om det inte finns villkor i garantiavtalet som förhindrar att det garanterade likviditetstillskottet används för annat ändamål än det som är absolut nödvändigt för att undvika en konkurs av bolaget, såsom vinstuttag eller bonusprogram för ledande befattningshavare i företaget.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Utskottet vill påminna om att regeringen enligt riksdagsordningen får lämna extra ändringsbudgetar endast om den anser att det finns särskilda skäl (9 kap. 6 § andra stycket RO). I den nu aktuella propositionen anför regeringen att den extraordinära situationen för flygföretagen innebär att det finns särskilda skäl att lämna förslag om ändringar i statens budget för 2020. Det är vidare, anför regeringen, ytterst angeläget att de kreditgarantier som föreslås i propositionen kan ställas ut så snart som möjligt. Regeringen anser mot denna bakgrund att situationen är sådan att det finns särskilda skäl att lämna förslag om ändringar i budgeten. Utskottet gör ingen annan bedömning.

Särskilt yttrande

Extra ändringsbudget för 2020 - Kreditgarantier till flygföretag med anledning av coronaviruset (V)

Ulla Andersson (V) anför:

Vänsterpartiets ståndpunkt är att flygresandet, både inrikes och utrikes, måste minska av klimatskäl. Vi menar att det därför framöver måste införas åtgärder som fasar ut subventioner och offentligt stöd för ökat flygande. Detta är dock åtgärder som bör införas under ordnade former. I det krisläge Sverige nu befinner sig i med anledning av det nya coronaviruset ställer sig därför Vänsterpartiet bakom regeringens förslag på tillfälligt krispaket för flyget.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

*Proposition 2019/20:136 Extra ändringsbudget för 2020 –
Kreditgarantier till flygföretag med anledning av coronaviruset:*

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 ställa ut kreditgarantier om sammanlagt högst 5 000 000 000 kronor för lån till flygföretag som den 1 januari 2020 hade ett svenskt tillstånd att bedriva kommersiell verksamhet inom luftfart och som har sin huvudsakliga verksamhet eller sitt säte i Sverige.